

**Sprawozdanie merytoryczne
za rok 2013
Ośrodka Działań Ekologicznych
„Źródła”**

1. Nazwa, adres, dane dotyczące członków zarządu i celów statutowych organizacji

Stowarzyszenie Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła” z siedzibą w Łodzi przy ul. Zielonej 27, założone w dn. 27 lutego 1997 r., wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem **0000118574** w dn. 27 czerwca 2002 r. Stowarzyszenie posiada status „organizacji pożytku publicznego” (OPP).

REGON: 471564315

NIP 725-14-95-936

Dane dotyczące członków Zarządu:

Małgorzata Świderek, prezeska

zamieszkała w Łodzi przy ul. Zielonej 25A m.11

Karolina Baranowska, wiceprezeska

zamieszkała w Łodzi przy ul. Zbaraskiej 4 m. 69

Ewa Kamińska-Bużałek, wiceprezeska

zamieszkała w Łodzi przy ul. Kopernika 62 m. 13

Cele statutowe stowarzyszenia:

- a) pobudzanie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- b) promocja i popieranie kultury ekologicznej,
- c) humanitarna ochrona zwierząt,
- d) działanie na rzecz ochrony fauny i flory,
- e) ochrona naturalnych siedlisk roślin i zwierząt,
- f) zapobieganie degradacji środowiska,
- g) wszechstronne propagowanie informacji, metod i technik w zakresie działalności przeciwko uzależnieniom,
- h) działania na rzecz pokoju, praw człowieka i pacyfizmu,
- i) propagowanie zdrowego stylu życia,
- j) ochrona dziedzictwa przyrodniczego,
- k) ochrona konsumentów oraz popularyzacja ich praw,
- l) działalność na rzecz rozwoju regionalnego i rozwoju obszarów wiejskich,
- m) kształtowanie postaw postępowania i działalności zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- n) prowadzenie i wspieranie różnych form edukacji dla zrównoważonego rozwoju w tym edukacji globalnej,
- o) propagowanie i rozwijanie Sprawiedliwego Handlu (Fair Trade) oraz podnoszenie świadomości konsumentów w zakresie etycznego i odpowiedzialnego stylu konsumpcji.

2. Zasady, formy i zakres działalności statutowej

Działalność statutowa prowadzona jest poprzez:

- a) prowadzenie ośrodka edukacji i kultury ekologicznej dla młodzieży,
- b) prowadzenie edukacji ekologicznej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży oraz nauczycieli,
- c) organizowanie spotkań, targów, kongresów, seminariów i konferencji,
- d) organizowanie konkursów, wystaw, festiwali
- e) organizowanie wycieczek, zielonych szkół, obozów letnich i zimowych,
- f) prowadzenie i wspieranie działalności wydawniczej, w tym wydawanie książek i czasopism o tematyce związanej z celami statutowymi,
- g) rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych oraz innych związanych z promocją i wspieraniem celów statutowych,
- h) współpraca z organami władzy publicznej, samorządami, środkami masowego przekazu oraz podmiotami gospodarczymi, a także inicjowanie partnerstwa międzysektorowego,
- i) współpraca z organizacjami, instytucjami i osobami w kraju i za granicą
- j) występowanie z wnioskami i opiniami do właściwych władz i urzędów oraz sądów w sprawach dotyczących celów statutowych,
- k) propagowanie informacji o możliwościach prawnego przeciwdziałania pojawiającym się zagrożeniom ekologicznym,
- l) inne działania realizujące cele statutowe.

Działania te mogą być prowadzone w formie nieodpłatnej lub w formie odpłatnej (punkty a-g) działalności pożytku publicznego.

W roku 2013 działalność statutowa realizowana była w szczególności poprzez następujące wyodrębnione działania (projekty):

1. Ośrodek Edukacji i Kultury Ekologicznej (Łódź, Warszawa, Śląsk, Małopolska)
2. Zielona 27
3. Bardzo Zielone Szkoły
4. Ekozorientowani – razem dla edukacji
5. Edukacja globalna dla najmłodszych
6. Postaw na rozwój. Zrównoważony!
7. Woda nas uwodzi (Aby dojść do źródeł, trzeba płynąć pod prąd)
8. Jeżowóz - program mobilnej edukacji ekologicznej (projekt Stowarzyszenia na rzecz ekorozwoju Agro-Group) realizowany w woj. łódzkim przez ODE Źródła
9. Inne działania

Szczegółowe informacje o przebiegu i efektach powyższych działań w załączniku I.

3. Informacja o prowadzonej działalności gospodarczej

Stowarzyszenie **nie prowadzi** działalności gospodarczej i nie jest wpisane do rejestru przedsiębiorców.

4. Przychody w roku 2013:

Przychody z działalności statutowej	3.436.727,92 zł
w tym	
Przychody z odpłatnej działalności pożytku publicznego	529.954,90 zł
w tym:	
• realizacja Bardzo Zielonych Szkół	432.201,00 zł
• realizacja warsztatów ekologicznych	97.753,90 zł
Przychody z nieodpłatnej działalności pożytku publicznego	443.165,23 zł
w tym:	

- darowizny 432,62 zł
- dotacje 398.108,64 zł
- w tym:
 - z NFOŚiGW 144.743,42 zł
 - z MSZ 214.977,43 zł
- przychody z wpłat 1% podatku 44.623,97 zł

5. Poniesione w roku 2013 koszty:

a)	na realizację celów statutowych	1.204.736,69 zł
	w tym:	
	koszty realizacji zadań statutowych działalności nieodpłatnej pożytku publicznego	504.341,41 zł
	koszty realizacji zadań statutowych działalności odpłatnej pożytku publicznego	700.395,28 zł
b)	na administrację	127.045,57 zł
c)	pozostałe koszty	0,00 zł

6. Wynagrodzenia pracowników:

a) liczba osób zatrudnionych w organizacji

Według stanu na dzień 1 stycznia 2013 r. stowarzyszenie zatrudniało 5 pracowników.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. stowarzyszenie zatrudniało 7 pracowników.

b) łączna kwota wynagrodzeń wypłaconych przez stowarzyszenie

457.951,01 zł

 w tym:

 umowy o pracę

232.801,45 zł

 umowy zlecenia i o dzieło

225.129,56 zł

c) wysokość wynagrodzeń wypłaconych łącznie członkom zarządu i innych organów stowarzyszenia

Stowarzyszenie nie wypłaca żadnych wynagrodzeń członkom swoich organów. Wśród osób zatrudnionych do wykonania konkretnych zadań (nie związanych z kierowaniem organizacją, która to praca wykonywana jest społecznie) znajdowały się również osoby pełniące funkcję w Zarządzie stowarzyszenia i wypłacono im łącznie w roku 2013 wynagrodzenie w wysokości:

Karolina Baranowska 28.299,23

Ewa Kamińska-Bużałek 27.441,59

Małgorzata Świderek 29.088,05

Członkowie Komisji Rewizyjnej nie otrzymywali żadnych wynagrodzeń, gdyż zabrania tego statut oraz ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

7. Majątek stowarzyszenia:

a) udzielone przez stowarzyszenie pożyczki pieniężne

nie dotyczy

b) kwoty ulokowane na rachunkach bankowych

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. Stowarzyszenie posiadało:

- na rachunkach bieżących w BRE Banku SA w Łodzi łącznie

219,05 zł

- na rachunku bieżącym w Noble Banku SA

185,41 zł

- w gotówce

6.496,16 zł

c) wartość nabytych obligacji oraz udziałów w spółkach

obligacje spółki ROBYG

1.370.700,00 zł

obligacje spółki LC BV

478.000,00 zł

d) nabyte nieruchomości

W 2013 r. stowarzyszenie nabyło działkę rolną/leśną w miejscowości Wojciechów gm. Przedbórz

o powierzchni 4,74 ha za kwotę	155.000,00 zł
Posiadane nieruchomości	
<ul style="list-style-type: none"> • lokal 75 m² - księga wieczysta LD1M / 00052070 / 4 • lokal 68 m² - księga wieczysta LD1M / 00133420 / 5 • działka rolna - księga wieczysta SZ1O / 00051169 / 3 • działka rolna - księga wieczysta PT1R / 00073600 / 5 	

e) nabyte pozostałe środki trwałe

W 2013 r. stowarzyszenie nie nabywało środków trwałych.

f) wartość aktywów i zobowiązań

Aktywa trwałe	2.257.144,45 zł
Aktywa obrotowe	489.531,07 zł
Zobowiązania krótkoterminowe	91.761,01 zł
 Suma bilansowa	 2.747.899,52 zł

Szczegółowe informacje w sprawozdaniu finansowym stanowiącym załącznik II.

8. Działalność zlecona przez podmioty państwowe i samorządowe

W roku 2013 stowarzyszenie podpisało następujące umowy:

- umowa z Ministerstwem Spraw Zagranicznych – dotacja w wysokości 82.260,00,00 zł na przeprowadzenie zadania pt. „Edukacja globalna dla najmłodszych” – umowa nr 1093/EG2013/NGO z dnia 19.07.2013 r.
- umowa z Ministerstwem Spraw Zagranicznych – dotacja w wysokości 133 495,00 zł na przeprowadzenie zadania pt. „Postaw na rozwój. Zrównoważony!” – umowa nr 1004/EG2013/NGO z dnia 19.07.2013 r.
- umowa z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – dotacja w wysokości 378.880,00 zł na przeprowadzenie zadania pt. „Aby dojść do źródeł, trzeba płynąć pod prąd” - umowa nr 415/2013/Wn-50/EE-EE/D z dnia 01.07.2013 r.

Realizowane były w 2013 roku również umowy podpisane wcześniej:

- umowa z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – dotacja w wysokości 390.700,00 zł na przeprowadzenie zadania pt. „Ekozorientowani - razem dla edukacji” - umowa nr 523/2011/Wn-50/EE-EE/D z dnia 25.11.2011

9. Informacja o rozliczeniach z tytułu ciężących zobowiązań podatkowych oraz w sprawie składanych deklaracji podatkowych.

Stowarzyszenie nie posiada zaległości z tytułu zobowiązań podatkowych. Zaliczki od podatku dochodowego od osób fizycznych pobierane przy wypłacaniu wynagrodzeń są regularnie odprowadzane na konto Urzędu Skarbowego Łódź-Polesie. Deklaracja CIT składana jest raz do roku.

10. Informacja o przeprowadzonych kontrolach

W 2013 nie prowadzono zewnętrznych kontroli.

Sprawozdanie merytoryczne za rok 2013 Ośrodka Działań Ekologicznych „Źródła”

W 2013 roku:

- przeprowadziliśmy łącznie 525 szkolnych + 321 przedszkolnych warsztatów z oferty oraz 780 zrealizowanych w ramach projektów
- 70 klas (i grup przedszkolnych) otrzymało Dyplom Młodego Ekologa – tj. ok. 1450 dzieci
- przeprowadziliśmy 21 szkoleń dla nauczycieli, oraz drugą roczną edycję Szkoły Trenerów Edukacji Ekologicznej oraz Szkołę Trenerów Edukacji Globalnej, łącznie trwały one 310 godzin i wzięło w nich udział 430 osób oraz dwie edycje e-learningu poświęconego edukacji globalnej, który ukończyło 140 os.
- zorganizowaliśmy 28 Bardzo Zielonych Szkół dla 52 klas, łącznie dla 1059 dzieci (+ dodatkowo opiekunowie), podczas BZS przeprowadzono ok. 2000 godzin dydaktycznych zajęć
- wydaliśmy 1 publikację książkową w nakładzie 1000 egz. oraz 2 gry dydaktyczne w nakładach 2200 egz. (Gra w rodzinki) i 1000 egz. (Ekoznaki), opracowaliśmy 40 nowych scenariuszy zajęć
- Przy realizacji szkoleń, warsztatów i zielonych szkół pracowało 63 trenerów

Plany:

w 2013 złożono wnioski o dofinansowanie projektów

- Ekologia mieszcza (NFOŚiGW 239.240,00 zł) – umowa podpisana, projekt w toku
- W dziką stronę (Fundusze Norweskie) – czekamy na wyniki

do kwietnia 2014 złożono wnioski o dofinansowanie projektów

- W przyrodę marsz (WFOŚ Kraków, 97.550 zł)
- Postaw na rozwój. Zrównoważony! – II edycja (MZS, 131.150 zł, w tym dotacja 117.075 zł)
- Edukacja globalna dla najmłodszych – III edycja (MZS, 136.990 zł, w tym dotacja 122.990 zł)
- Zoom na przyrodę (WFOŚ Łódź, 209.700 zł, w tym dotacja 180.700 zł)
- Łodzią po skarb (WFOŚ Łódź, 47.050 zł, w tym dotacja 63.650 zł) – wkład do projektu Woda nas uwodzi

W roku 2013 działalność statutowa realizowana była poprzez następujące działania:

1. Ośrodek Edukacji i Kultury Ekologicznej (Łódź, Warszawa, Śląsk, Małopolska)
2. Zielona 27
3. Bardzo Zielone Szkoły
4. Ekozorientowani – razem dla edukacji
5. Edukacja globalna dla najmłodszych
6. Postaw na rozwój. Zrównoważony!
7. Woda nas uwodzi (Aby dojść do źródeł, trzeba płynąć pod prąd)
8. Jeżowóz - program mobilnej edukacji ekologicznej (projekt Stowarzyszenia na rzecz ekorozwoju Agro-Group) realizowany w woj. łódzkim przez ODE Źródła
9. Inne działania

Ośrodek Edukacji i Kultury Ekologicznej (Łódź, Warszawa, Śląsk, Małopolska)

- Cele:** uatrakcyjnienie oferty edukacji pozaszkolnej dla uczniów, aktywizacja uczniów i grona pedagogicznego, zachęcenie do samodzielnych inicjatyw i realizowania własnych pomysłów dotyczących ekologii, rozwoju zrównoważonego, zdrowego stylu życia oraz rozwoju demokracji lokalnej.
- Adresaci:** uczniowie wszystkich typów szkół, przedszkolaki, nauczyciele
- Zasięg:** gł. teren woj. łódzkiego, mazowieckiego, śląskiego i małopolskiego
- Terminy:** projekt prowadzony jest od 1997 roku, (w Warszawie od 2005 roku, w Krakowie od 2008 roku, na Śląsku od 2012 roku), nie planujemy zakończenia projektu
- Opis:** projekt obejmuje różnorodne działania skierowane do dzieci i młodzieży oraz nauczycieli mające na celu podniesienie świadomości ekologicznej:

Stacjonarne warsztaty ekologiczne i z zakresu edukacji globalnej

Stowarzyszenie realizuje warsztaty ekologiczne w swoim Ośrodku „Zielona 27” w Łodzi oraz w szkołach na terenie aglomeracji łódzkiej, warszawskiej, krakowskiej i Śląsku. Dysponujemy łącznie zestawem około 40 różnych dwugodzinnych warsztatów koncentrujących się wokół takich tematów jak: mała ekologia, ochrona humanitarna zwierząt, ochrona dzikiej przyrody, zdrowy styl życia oraz 15 tematów edukacji globalnej prowadzonych metodami aktywizującymi, z wykorzystaniem technik twórczego myślenia, zawierających zabawy plastyczne, parateatralne, zabawy ruchowe, dyskusje, pokazy filmów.

- Wynik:** W Łodzi w szkołach oraz w ośrodku Zielona 27 w 2013 roku przeprowadzono 265 warsztatów ekologicznych oraz 10 warsztatów edukacji globalnej, w których wzięło udział łącznie około 3500 uczniów.
- W województwie mazowieckim w 2013 roku przeprowadzono 18 warsztatów ekologicznych, w których udział wzięło około 400 uczniów.
- W województwie śląskim w 2013 roku w przeprowadzono 91 warsztatów ekologicznych, w których udział wzięło około 1800 uczniów.
- W województwie małopolskim w 2013 roku w przeprowadzono 6 warsztatów ekologicznych, w których udział wzięło 142 uczniów.

Warsztaty przyrodnicze w terenie

Ponieważ najlepszym nauczycielem przyrody jest ona sama, proponujemy szkołom ofertę zajęć terenowych prowadzonych w lasach i parkach na terenie aglomeracji łódzkiej, warszawskiej, krakowskiej i Śląsku. Podczas warsztatów uczestnicy poprzez obserwacje i kontakt z naturą mogą lepiej poznać i zrozumieć zachodzące w niej procesy i zależności. Zajęcia prowadzone są metodami aktywizującymi, przy dużym udziale obserwacji, zabaw w naturze i wykorzystaniu kart pracy. Dysponujemy zestawem 24 różnych zajęć terenowych.

- Wynik:** W województwie łódzkim w 2013 roku przeprowadzono 20 warsztatów terenowych, w których udział wzięło łącznie około 450 osób.
- W województwie śląskim w 2013 roku przeprowadzono 4 warsztaty terenowe w których udział wzięło około 100 uczniów.

Warsztaty edukacji regionalnej

Kultura ludowa i dawne tradycje to seria warsztatów dzięki którym uczniowie mają okazję poznać i zrozumieć często zapomniane zwyczaje swoich przodków. Zapoznają się z symboliką poszczególnych elementów dawnych świąt i obrzędów oraz odkrywają zawarte w nich sensy i znaczenia. Dowiadują się też jaki jest rodowód obecnych zwyczajów świątecznych i jak bardzo różnią się one od tych dawnych. Dysponujemy zestawem 6 różnych zajęć o tej tematyce.

- Wynik:** W 2013 roku przeprowadzono 4 warsztaty edukacji regionalnej, w których wzięło udział około 80 uczniów.

Warsztaty artystyczno-ekologiczne

Zajęcia przeznaczone dla wszystkich typów szkół, podczas warsztatów uczniowie nauczą się rozmaitych

technik plastycznych jak czerpanie papieru, zdobienie toreb z materiału, kolażu, decoupage itp. dowiedzą się dlaczego warto oszczędzać i powtórnie wykorzystywać papier, dlaczego na zakupy warto pójść z własną torbą, poznają różne gatunki roślin i role w kulturze i przyrodzie. Oferta obejmuje 23 różne tematy zajęć.

Wynik: W województwie łódzkim w 2013 roku odbyło się 50 warsztatów artystyczno-ekologicznych, w których wzięło udział w sumie około 1000 uczniów.
W województwie mazowieckim w 2013 roku przeprowadzono 2 warsztaty artystyczno-ekologiczne, w których udział wzięło około 43 uczniów.
W województwie śląskim w 2013 roku przeprowadzono 55 warsztaty artystyczno-ekologiczne, w których udział wzięło około 1100 uczniów.

Warsztaty dla przedszkoli

Oferta zajęć dla przedszkoli obejmuje warsztaty ekologiczno-przyrodnicze stacjonarne (20 tematów), warsztaty przyrodnicze w terenie (8 tematów) oraz warsztaty artystyczne (16 tematów). Zajęcia realizowane są w przedszkolach i w terenie na obszarze aglomeracji łódzkiej, warszawskiej i Śląsku oraz w ośrodku w Łodzi i trwają od 60 do 90 minut.

Wynik: w 2013 roku odbyło się 177 warsztatów dla przedszkoli (w tym 18 terenowych i 32 plastyczne), w których wzięło udział w sumie ponad 3700 przedszkolaków.
W 2013 roku w województwie mazowieckim przeprowadzono 17 warsztatów ekologicznych, 3 warsztaty artystyczne i 1 warsztat przyrodniczy w terenie. Łącznie w warsztatach dla przedszkoli udział wzięło około 415 dzieci.
W 2013 roku w województwie śląskim przeprowadzono 51 warsztatów ekologicznych, 22 warsztaty artystyczne. Łącznie w warsztatach dla przedszkoli udział wzięło około 1300 dzieci.

Dyplom „Młodego Ekologa”

Corocznie kilka tysięcy uczniów korzysta z oferty edukacyjnej Ośrodka, a klasy które przejdą cykl pięciu różnych warsztatów otrzymują dyplom „Młodego Ekologa”. Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła” od 1999 roku przyznaje „Dyplom Młodego Ekologa” najaktywniejszym klasom i uczniom, jest on świadectwem zaangażowania w ochronę przyrody. Dotychczas dyplom otrzymało ok. 9300 uczniów z 367 klas, są wśród nich głównie młodsi łódzianie - uczestnicy warsztatów ekologicznych, uczniowie klas współpracujących ze „Źródłami”, ale dyplom otrzymało również wielu uczniów z najodleglejszych zakątków Polski, są to uczestnicy „Bardzo Zielonych Szkół” – wycieczek z intensywnym programem ekologicznym.

Wynik: w 2013 roku Dyplom Młodego Ekologa otrzymało w Łodzi 13 klas (około 270 osób), oraz 4 grupy przedszkolne (łącznie ok. 60 osób), na Śląsku 1 klasa (19 os.) oraz 52 klas uczestniczących w Bardzo Zielonych Szkołach (1059 uczniów).

Biblioteka ekologiczna przy Ośrodku Edukacji i Kultury Ekologicznej „Zielona 27”, Łódź

Ośrodek od kilkunastu lat gromadzi zbiór książek, czasopism, filmów związanych z ochroną środowiska. Posiadamy bogate zbiory publikacji z zakresu edukacji ekologicznej, edukacji globalnej, prawa, ekonomii, organizacji i instytucji ochrony środowiska, ochrony przyrody, praw zwierząt, ochrony konserwatorskiej, zdrowego żywienia, etyki; a także albumy, raporty o stanie środowiska, atlasy oraz prasę ekologiczną. Biblioteka sukcesywnie pozyskuje nowe pozycje, w roku 2013 księgozbiór wzbogacił się o ok. 30 pozycji.

Wynik: nie prowadzimy statystyk dotyczących wypożyczania publikacji z biblioteki.

Szkolenia dla nauczycieli

Ośrodek organizuje szkolenia dla nauczycieli z zakresu edukacji ekologicznej, prozdrowotnej i regionalnej według swoich programów a także w ramach projektów edukacyjnych realizowanych we współpracy z innymi organizacjami, przygotowujemy również szkolenia na zamówienie. Ponadto prowadzimy punkt konsultacyjny dla nauczycieli.

Wynik: w 2013 roku pracownicy dydaktyczni Ośrodka zorganizowali i przeprowadzili następujące szkolenia (łącznie 310 godzin szkoleniowych, ponad 431 uczestników):

- Szkoła Trenerów Edukacji Ekologicznej, II edycja, łącznie 148 godzin zajęć, w tym 40 godzin wykładów, 108 godzin warsztatów (w tym 34 godziny warsztatów terenowych), 24 osoby
 - 07.01.2013, Tychy, Ekozorientowani: Co zrobić, aby szkoła była ekologiczna?, 8 godzin, 35 osób
 - 26-27.01.2013, Wrocław, Techniki plastyczne w edukacji ekologicznej, 16 godzin, 14 osób
 - 17.05.2013, Lublin, Ekozorientowani: Kupując zmieniamy świat, 8 godzin, 14 osób
 - 20.05.2013, Łapy, Ekozorientowani: Green drama, 8 godzin, 21 osób
 - 23.05.2013, Zamość, Ekozorientowani: Metody aktywizujące w edukacji ekologicznej, 8 godzin, 13 osób
 - 24.05.2013, Katowice, Ekozorientowani: Kupując zmieniamy świat, 8 godzin, 14 osób
 - 14.09.2013, Zduńska Wola, Ekozorientowani: Metody aktywizujące w edukacji ekologicznej, 8 godzin, 21 osób
 - 16.09.2013, Włocławek, Ekozorientowani: Kupując zmieniamy świat, 8 godzin, 13 osób
 - 16.09.2013, Łódź, Edukacja globalna dla najmłodszych, 4 godziny, 23 osoby
 - 18.09.2013, Kraków, Edukacja globalna dla najmłodszych, 4 godziny, 25 osoby
 - 24.09.2013, Warszawa, Edukacja globalna dla najmłodszych, 4 godziny, 25 osoby
 - 25.09.2013, Katowice, Edukacja globalna dla najmłodszych, 4 godziny, 25 osoby
 - 18-22.09.2013, Szkoła Trenerów Edukacji Globalnej, Łódź, 42 godziny, 22 osoby
 - 12-13.10.2013, Seminarium dla trenerów poświęcone ochronie wód, Łódź, 14 godzin, 32 osoby
 - 07.12.2013, Metody aktywizujące w edukacji ekologicznej (na zlecenie LOP Kielce), Łódź, 6 godzin, 25 osób
 - 09 i 10.12.2013, Katowice, Łódź, Warszawa, Kraków, Edukacja globalna dla najmłodszych, 4 x 3 godziny, łącznie 84 osoby
- oraz dwie edycje szkolenia internetowego pt. „Postaw na rozwój. Zrównoważony!” dla trenerów oraz nauczycieli, łącznie 140 osób.

Opracowywanie materiałów dydaktycznych

Pracownicy, wolontariusze oraz zleceniobiorcy ośrodka rocznie opracowują nowe scenariusze zajęć, programy edukacyjne, programy szkoleń, materiały szkoleniowe i prezentacje wykorzystywane podczas bieżącej pracy ośrodka.

Wynik:

w roku 2013 opracowano:

- 17 scenariuszy zajęć z edukacji globalnej dla uczniów klas IV-VI SP wraz z kartami pracy
- 20 scenariuszy o tematyce wodnej dla uczniów przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich
- 6 scenariuszy na potrzeby zajęć ofertowych
- ok. 4 pakiety szkoleniowe dla nauczycieli i edukatorów
- ok. 10 prezentacji na potrzeby szkoleń, warsztatów i spotkań
- 16 prezentacji szkoleniowych na potrzeby szkolenia internetowego „Postaw na rozwój. Zrównoważony!”

Wydawnictwa

Ośrodek od początku swego istnienia prowadzi działalność wydawniczą, znaczące pozycje wydane w ubiegłych latach to:

B. Stawicka, S. Ruciński „Ekologia mieszcucha”

B. Stawicka, G. Świderek „Ekologia mieszcucha po raz drugi”

G. Świderek, K. Krakowska „Spacery po zielonej Łodzi”

cykl przewodników po parkach kolejnych województw (“Parki i ogrody woj. ...”)

G. Świderek, K. Wychowałek „Psubraty. Jak pomóc zwierzętom?”

G. Świderek „Psubraty. Ochrona humanitarna zwierząt”

A. Bańkowska, M. Paweńczak „ABC Segregacji”

G. Świderek (red.) „Szkolne ogrody - zielone pracownie”

M. Pawełczak, P. Mazurek, A. Bańkowska, M. Kuzia, B. Perkowska „Sklep → wysypisko: ulica jednokierunkowa?”
G. Świderek (red.), P. Chylarecki, M. Wiśniewska, K. Smolnicki, M. Szyrmer „U źródeł Natury”
G. Świderek, A. Wnuk „Nie podgrzewaj atmosfery”
G. Świderek (red.), A. Bogusiak, P. Chylarecki, R. Cyglicki, R. Gawlik, K. Gorczyca, R. Jasiński, M. Jermaczek-Sitak, K. Smolnicki, M. Szyrmer, G. Świderek, A. Wajrak, M. Wiśniewska „Taką mamy naturę”
K. Wychowatek, G. Świderek, Kto ma czas na ekologię? Raport z badania edukacji ekologicznej w edukacji formalnej
G. Świderek, Gdzie schowała się ekologia? Raport z analizy podręczników
M. Jermaczek-Sitak, K. Baranowska, G. Świderek, Nie znikaj. Materiały dla nauczycieli

Wynik: w 2013 wydano dwa pakiety edukacyjne oraz dwie gry dydaktyczne.

Edukacja globalna. Pomoc dydaktyczna.

Opracowanie: Gosia Świderek, Karolina Baranowska

Ilustracje: rzeczyobrazkowe.pl

Łódź 2013, wydanie II

publikacja współfinansowana w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2013 r.

Gra prezentuje 10 krajów globalnego Południa. Uczniowie grając w 6 gier do wyboru poznają mieszkańców krajów, jego przyrodę, zabytki/architekturę tradycyjną, oraz produkt eksportowy, powitanie w danym języku. Gra oparta jest na tradycyjnych regułach gry w rodzinki.

Ekoznaki. Pomoc dydaktyczna.

Opracowanie: Gosia Świderek, Marta Karbowskiak

Łódź 2013, wydanie I

publikacja współfinansowana w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2013 r.

Gra prezentuje 16 ekoznaków. Uczniowie grając poznają znaczenie danych symboli i utralają sobie ich wygląd.

Edukacja globalna dla najmłodszych. Pakiet edukacyjny dla szkół podstawowych i przedszkoli (wydanie II, poprawione)

Redakcja: Marlena Nowaczyk, Gosia Świderek

Wprowadzenie: Aleksandra Antonowicz, Gosia Świderek

Scenariusze zajęć: Karolina Baranowska, Gosia Świderek

Teksty o krajach: Aleksandra Antonowicz, Piotr Gaszyński, Magdalena Krysińska-Kałużna, Katarzyna Jarecka-Stępień, Przemysław Stępień

Konsultacje metodyczne: Izabella Hoffmann

ISBN: 978-83-932700-8-8

Łódź 2013, wydanie II, poprawione

liczba stron: 158 + kolorowa wkładka

publikacja współfinansowana w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2013 r.

Pakiet edukacyjny skierowany do nauczycieli przedszkoli i edukacji wczesnoszkolnej, składający się z 11 scenariuszy zajęć wraz z kartami pracy, materiałem ilustracyjnym oraz gramami dydaktycznymi uzupełniony o sporą dawkę wiedzy merytorycznej nt. współzależności globalnych i edukacji globalnej.

Pełna wersja książki na stronie projektu eduglob.zrodla.org

Postaw na rozwój. Zrównoważony! Scenariusze zajęć dla uczniów klas IV–VI szkół podstawowych

Redakcja merytoryczna: Gosia Świderek

Konsultacje merytoryczne: Karolina Baranowska

Wstęp: Gosia Świderek

Scenariusze: Karolina Baranowska, Anna Chomczyńska, Kamil Czepiel, Katarzyna Kępska, Gabriela Jarzębowska, Adam Kaczmarek, Ewa Kamińska-Bużałek, Ewelina Paprocka, Gosia Świderek, Anna Tomaniak

Łódź 2013, publikacja elektroniczna

liczba stron: 126

publikacja współfinansowana w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2013 r.

Pakiet edukacyjny skierowany do nauczycieli składający się z 17 scenariuszy zajęć wraz z kartami pracy i materiałem ilustracyjnym.

Pełna wersja książki na stronie projektu eduglob.zrodla.org

Promocja w internecie

Stowarzyszenie poza witryną poświęconą stowarzyszeniu i jego bieżącej działalności posiada także kilkanaście tematycznych stron internetowych. Najważniejsze strony internetowe

- strona stowarzyszenia <http://www.zrodla.org> – 7.800 wejść/m-c
- Bardzo Zielone Szkoły <http://www.zieloneszkoly.pl> – 1.700 wejść/m-c
- Źródła OPP <http://opp.zrodla.org> – 15.000 wejść w okresie I-IV
- Parki i ogrody <http://www.parki.org.pl> – 14.000 wejść/m-c
- U źródeł Natury <http://natura2000.zrodla.org> – 600 wejść/m-c
- Nie podgrzewaj atmosfery <http://www.klimat.edu.pl> – 600 wejść/m-c
- Psubraty <http://www.zwierzeta.edu.pl> – 300 wejść/m-c
- Ekozorientowani <http://eko.edu.pl> – 300 wejść/m-c
- Edukacja globalna <http://eduglob.zrodla.org> – 1800 wejść/mc
- Zabawy podwórkowe <http://zabawy.zrodla.org> – 2100 wejść/m-c
- Bioróżnorodność <http://www.bioroznorodnosc.edu.pl> – 300 wejść/m-c
- Szkolne ogrody – zielone pracownie <http://www.ogrody.edu.pl> – 500 wejść/m-c

Ponadto Źródła prowadzą strony projektów: w-trawie.zrodla.org, h2o.zrodla.org, bioroznorodnosc.edu.pl, zaba.zrodla.org, recykling.edu.pl, a także blog zielona.edu.pl. Profile ODE Źródła na portalach społecznościowych Facebook (3100 fanów), Nasza Klasa, Ammodo. Informacje o wydarzeniach i projektach zamieszczane są na portalach oświatowych, przyrodniczych, stronach ośrodków doskonalenia nauczycieli i kuratoriów.

Ośrodek „Zielona 27” w Łodzi

- Cele:** stworzenie miejsca przyjaznego osobom chętnym do działań na rzecz przyrody, społeczności lokalnej i globalnej oraz rozwoju osobistego, wspieranie twórczej aktywności łodzian, zachęcenie do samodzielnych inicjatyw i realizowania własnych pomysłów dotyczących ekologii, rozwoju zrównoważonego, zdrowego stylu życia oraz rozwoju demokracji lokalnej.
- Adresaci:** społeczność lokalna, mieszkańcy aglomeracji łódzkiej bez ograniczeń wiekowych, organizacje pozarządowe i indywidualni twórcy
- Zasięg:** aglomeracja łódzka
- Terminy:** od września 2008
- Opis:** projekt obejmuje różnorodne działania skierowane do osób indywidualnych, które chcą spędzać czas aktywnie i twórczo, a jednocześnie w zgodzie z środowiskiem. Proponujemy zajęcia popołudniowe i weekendowe oraz nieodpłatne użyczenie sali inicjatywom pozarządowym.

Popołudniowa oferta Ośrodka

W ośrodku w 2013 roku odbywały się popołudniowe zajęcia skierowane do odbiorców indywidualnych realizowane we współpracy z różnymi instytucjami i prowadzącymi:

- Klub japońskiego masażu Shiatsu
- Medytacje buddyjskie prowadzone przez Związek Garuda
- Tai-Chi dla osób niepełnosprawnych ruchowo.

Zajęcia sobotnie

Oprócz zajęć w tygodniu, ośrodek „żyje” również w weekendy. W 2013 odbywały się m.in. Rodzinne Soboty – bezpłatne warsztaty artystyczno-ekologiczne. W 2008 roku Źródła rozpoczęły organizację zajęć skierowanych do szerokiego grona odbiorców w każdym wieku. Warsztaty organizowane są w sobotnie popołudnia poprzedzające różne święta kalendarzowe i dni związane z przyrodą i ekologią. Zajęcia mają charakter otwarty, animacyjny. Uczestnicy w twórczej atmosferze i z pomocą instruktorów tworzą własnoręczne upominki, prezenty, dekoracje i przedmioty codziennego użytku. Podczas warsztatów zwracamy szczególną uwagę na świadomą konsumpcję i możliwość samodzielnego wykonania przedmiotów i wykorzystania naturalnych materiałów.

Udostępnianie sali warsztatowej

Aby wspierać aktywność łodzian promujemy Ośrodek jako otwarte miejsce spotkań, animacji i twórczości. Udostępniamy salę i zaplecze osobom, które mają chęć prowadzenia zajęć artystycznych, ekologicznych i rozwojowych, wspieramy marketingowo ciekawe pomysły.

W 2013 roku udostępnialiśmy bezpłatnie salę na spotkania organizacji pozarządowych, inicjatyw obywatelskich. Regularnie spotkania w ośrodku organizowały Towarzystwo Pomocy Głuchoniewidomym, Stowarzyszenie Chorych na Epilepsję – Grupa Wsparcia EPI, Kolomotywa – stowarzyszenie działające na rzecz osób niepełnosprawnych i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, MOPS Wydział Wspierania Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Towarzystwo Polsko-Japońskiego (Klub Tradycyjnej Kultury Japonii).

Bardzo Zielone Szkoły

- Cele:** urozmaicenie i wzmocnienie formalnej (szkolnej) edukacji ekologicznej, prezentacja zachowań prośrodowiskowych, budzenie świadomości ekologicznej
- Adresaci:** przedszkolaki, uczniowie szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych
- Zasięg:** ogólnopolski
- Terminy:** rozpoczęcie 2001 r., projekt wieloletni, nie planujemy zakończenia projektu
- Opis:** Wychodząc z założenia iż ważną częścią edukacji ekologicznej, zwłaszcza dla młodzieży z miasta jest bezpośredni kontakt z przyrodą Źródła od 2002 roku zajmują się organizacją kilkudniowych wycieczek z intensywnym programem ekologicznym. Dla podkreślenia wysokiej jakości merytorycznej takich wyjazdów, nazywamy je „Bardzo Zielonymi Szkołami”. „Bardzo zielone szkoły” są odpowiedzią na coraz częstsza dewaluację terminu „zielona szkoła”, która sprowadza się jedynie do wyjazdu połączonego ze zwiedzaniem pobliskiego zabytku i ogniska. W programie wycieczek zawarliśmy zapoznanie uczestników z wartościami przyrodniczymi i kulturowymi okolicy oraz zagrożeniami dla danego terenu, wycieczki do rezerwatów, zajęcia warsztatowe w terenie, zabawy integracyjne. Uczniowie zdobywają zarówno wiedzę przyrodniczą: zapoznają się z gatunkami roślin i zwierząt, rodzajami siedlisk, poznają gatunki chronione; jak i wiadomości o historii i kulturze regionu, zabytkach i życiu lokalnych społeczności. W trakcie wycieczki zapewniamy uczniom szeroki wachlarz zagadnień i technik zajęć. Chcemy zaciekawić i zainspirować dzieci i młodzież do szukania wiedzy w kontaktach z przyrodą i ludźmi. Preferujemy naukę poprzez zabawę i aktywne uczestnictwo w warsztatach. Proponowane przez nas zajęcia dopasowane są treści podstawy programowej. Wycieczki odbywają się do 10 miejscowości (Spała, Bachotek, Duszniki-Zdrój, Muszyna, Jastrzębia Góra, Rabka Zdrój oraz Wysowa Zdrój, Czarne, Rodowo i

Mielnik).

Wyniki: W 2013 roku zorganizowano 28 wyjazdów na Bardzo Zielone Szkoły dla 52 klas, w sumie dla 1059 uczniów z różnych zakątków Polski. Na nasze BZS jeździło w ciągu sezonu 29 różnych trenerów (w tym 14 trenerów z obu edycji Ekozorientowanych). Nasza oferta cieszy się zdecydowanie największą popularnością wśród nauczycieli szkół podstawowych - w tym roku organizowaliśmy wyjazdy tylko dla szkół podstawowych i 1 przedszkola. Organizowaliśmy głównie wyjazdy pięciodniowe, choć odbyły się również 4 wyjazdy 4 dniowe, 1 dziesięciodniowy i 1 trzydniowy (dla przedszkolaków). Po raz pierwszy odbyły się wyjazdy do Wysowej Zdroju i Rodowa.

Ekozorientowani – razem dla edukacji

Cele: Nadrzędnym celem projektu było podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa poprzez podnoszenie jakości edukacji ekologicznej (zarówno formalnej, jak i nieformalnej). Choć w projekcie często posługiwaliśmy się ugruntowaną nazwą „edukacja ekologiczna”, to działania objęte projektem obejmowały zagadnienia i sposób myślenia edukacji dla zrównoważonego rozwoju, czyli holistyczne spojrzenie na problemy świata, całościowe ujęcie procesów, przenikanie się tematów, a przede wszystkim przeniesienie akcentu ze zdobywania wiedzy na kształtowanie postaw.

Adresaci: osoby profesjonalnie zajmujące się edukacją ekologiczną, metodycy, edukatorzy, wydawcy podręczników, nauczyciele akademicy (uczestnicy konferencji i współtwórcy forum); nauczyciele, trenerzy, animatorzy, aktywiści, studenci (uczestnicy szkoły trenerów ekologicznych); uczestnikami pośrednimi byli uczniowie

Zasięg: ogólnopolski

Terminy: październik 2011 – wrzesień 2013

Opis: Projekt składał się z kilku niezależnych komponentów, które łączyła wspólna idea podnoszenia jakości edukacji ekologicznej w Polsce, poprzez analizę i monitoring istniejącej sytuacji, szkołę trenerów ekologicznych, warsztaty metodyczne dla nauczycieli (wsparcie oferty edukacyjnej ośrodków doskonalenia nauczycieli w mniejszych miejscowościach), konferencję.

Wyniki: W 2013 roku kontynuowano zajęcia w ramach **II edycji Szkoły Trenerów Edukacji Ekologicznej (STEE)**, która rozpoczęła się w październiku poprzedniego roku.. Nie był to typowy kurs koncentrujący się wyłącznie na kompetencjach trenerskich, takich jak umiejętność skutecznego komunikowania się, autoprezentacji, projektowania warsztatów. Szkolenia składały się z części teoretycznej i praktycznej. Uczestnicy poznali wszystkie najważniejsze zagadnienia i treści edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju. Teoretyczne wykłady przygotowane przez specjalistów w danej dziedzinie były każdorazowo punktem wyjścia do zaprezentowania w formie warsztatowej zajęć edukacyjnych dla różnych grup wiekowych. Program kursu obejmował szeroki wachlarz zagadnień takich jak: zrównoważony rozwój, zmiany klimatu, ochrona humanitarna zwierząt, bioróżnorodność, odpowiedzialna konsumpcja, edukacja globalna itd.

Do obu edycji STEE odbył się otwarty nabór; zgłoszenia oceniano przede wszystkim na podstawie motywacji kandydata. Oferta cieszyła się ogromnym zainteresowaniem, w obu edycjach przyjęto średnio co 6. chętnego.

Absolwenci zarówno I, jak i II edycji STEE współpracują ze Źródłami – są trenerami na Bardzo Zielonych Szkołach, prowadzą różnego rodzaju zajęcia, angażują się w projekty. I edycję kursu ukończyły 24 osoby, a II edycję – 19 osób, w sumie 43 osoby.

Ponadto w ramach projektu w 2013 roku odbyło się 7 ośmiogodzinnych **warsztatów metodycznych** dla nauczycieli, głównie w miejscowościach do 200 tys. mieszkańców, na terenie całej Polski.

Więcej informacji na stronie eko.edu.pl

Edukacja globalna dla najmłodszych

- Cele:** Celem projektu jest zmotywowanie nauczycieli i podniesienie ich kompetencji w zakresie edukacji globalnej oraz przygotowanie wysokiej jakości pakietu edukacyjnego do realizacji zajęć w tej grupie wiekowej. Celem długofalowym jest wzmocnienie znaczenia edukacji globalnej w edukacji formalnej, podniesienie świadomości jej znaczenia wśród nauczycieli i metodyków, ze szczególnym uwzględnieniem nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej.
- Adresaci:** nauczyciele, przedszkolaki oraz uczniowie klas I-III szkół podstawowych
- Zasięg:** ogólnopolski
- Terminy:** czerwiec – grudzień 2013
- Opis:** W ramach projektu zaplanowano drugie poprawione wydanie pakietu edukacyjnego oraz przeszkolenie nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej oraz warsztaty dla dzieci. Pakiet edukacyjny składa się z wprowadzającej części teoretycznej oraz 11 scenariuszy zajęć (wraz z materiałami dodatkowymi, prezentacjami, kartami pracy) oraz karcianej gry dydaktycznej dla grup przedszkolnych i uczniów klas I-III szkoły podstawowej.
- Wyniki:** W ramach projektu stworzono i wydano pakiet edukacyjny o objętości 168 stron (nakład 1000 egz.). Na początku projektu przeprowadzono 4 szkolenia dla 103 nauczycieli, z terenu czterech woj.: śląskiego, mazowieckiego, małopolskiego i łódzkiego, (łącznie 16h), a na zakończenie przeprowadzone zostały dodatkowo 4 spotkania motywacyjno-szkoleniowe dla nauczycieli (łącznie 12 godzin szkoleniowych). Edukatorzy „Źródła” przeprowadzili 300 inicjujących zajęć w przedszkolach i szkołach podstawowych zgłoszonych do projektu, dla łącznie 5595 dzieci. Przeszkoleni nauczyciele przeprowadzili w swoich środowiskach pracy 260 warsztatów.
Więcej informacji na stronie eduglob.zrodla.org.

Postaw na rozwój. Zrównoważony!

- Cele:** Głównym celem projektu była popularyzacja edukacji globalnej w powiązaniu z treściami edukacji dla zrównoważonego rozwoju, poprzez podniesienie kompetencji nauczycieli szkół podstawowych z całej Polski, wyszkolenie grupy profesjonalnych trenerów edukacji globalnej oraz zapoznanie uczniów klas IV-VI SP z problematyką globalną podczas warsztatów w szkołach. Celem projektu było także stworzenie wysokiej jakości materiałów dydaktycznych (scenariuszy, pomysłów na działania oraz gier i pomocy edukacyjnych), mogących ułatwić nauczycielom i edukatorom wprowadzanie edukacji globalnej do codziennej praktyki szkolnej, a także powołanie do życia platformy e-learningowej, pełniącej funkcję bazy wiedzy dla wszystkich zainteresowanych tematyką globalną.
- Adresaci:** nauczyciele szkół podstawowych, uczniowie klas IV-VI, trenerzy edukacji globalnej
- Zasięg:** ogólnopolski
- Terminy:** czerwiec – grudzień 2013
- Opis:** W ramach projektu zaplanowano działania, mające na celu podniesienie kompetencji nauczycieli i trenerów w dziedzinie edukacji globalnej, tj. przygotowanie i przeprowadzenie kompleksowego szkolenia e-learningowego dla obu wyżej wymienionych grup oraz szkolenia stacjonarnego dla trenerów. Dodatkowo zaplanowano przygotowanie i szeroką dystrybucję pomocy dydaktycznych, tj. zestawu scenariuszy warsztatów globalnych, zestawu pomysłów na działania oraz gier edukacyjnych. Bardzo ważny komponent projektu stanowiły warsztaty o tematyce globalnej dla uczniów 100 klas IV-VI szkół podstawowych z całej Polski. Projekt miał także za zadanie zachęcić uczniów do aktywnego włączenia się w obchody Tygodnia Edukacji Globalnej i promowania w swoich środowiskach lokalnych zdobytej podczas warsztatów wiedzy nt. globalnych zależności i wyzwań.
- Wyniki:** W ramach projektu powstał kurs e-learningowy, obejmujący 15 prezentacji z zakresu edukacji globalnej, 5 sprawdzianów wiedzy oraz 4 zadania opisowe. W kursie tym wzięło

udział 72 przyszłych trenerów edukacji globalnej oraz 100 nauczycieli z 96 szkół podstawowych z całej Polski. Szkolenie ukończyło łącznie 140 osób. Opracowano 130-stronicową publikację, obejmującą 17 kompletnych scenariuszy zajęć dla klas IV-VI szkół podstawowych oraz dodatkowo 46-stronicowy zbiór 36 pomysłów na obchody Tygodnia Edukacji Globalnej. Wyprodukowano i rozdystrybuowano - w szkołach i wśród trenerów - dwie gry edukacyjne (gra karciana na temat krajów Globalnego Południa pt. „Rodzinki” w nakładzie 1000 egzemplarzy i karty edukacyjne, uczące rozpoznawania certyfikatów pt. „Ekoznaki” w nakładzie 1200 egzemplarzy) oraz pomoc dydaktyczną w postaci map politycznych świata na tkaninie (200 egzemplarzy). Ponadto, w ramach stacjonarnego, 5-dniowego, intensywnego kursu, tzw. Szkoły Trenerów Edukacji Globalnej, przeszkolono 21 trenerów edukacji globalnej (były to osoby, które z najlepszym wynikiem ukończyły wcześniejsze szkolenie e-learningowe). Łącznie uczestnicy wzięli udział w 48 godzinach zajęć warsztatowych, prowadzonych przez specjalistów z zakresu edukacji globalnej. Kolejnym etapem projektu było przeprowadzenie przez trenerów 300 warsztatów o tematyce globalnej (90 min. każdy) w klasach IV-VI w szkołach podstawowych w całej Polsce. Zajęcia odbyły się w 10 województwach. Prowadziło je 22 trenerów (w tym 16 absolwentów Szkoły Trenerów Edukacji Globalnej). Przeprowadzenie kolejnych 300 warsztatów zadeklarowali nauczyciele klas, biorących udział w projekcie. Zwieńczeniem projektu był konkurs na najciekawsze obchody Tygodnia Edukacji Globalnej. Spośród 46 relacji, nadesłanych przez szkoły, wybrano 10, które wykazały się największą kreatywnością. Zwycięskie szkoły zostały obdarowane paczkami z upominkami Fairtrade. Więcej informacji na stronie eduglob.zrodla.org.

Jeżowóz - program mobilnej edukacji ekologicznej (projekt Stowarzyszenia na rzecz ekorozwoju Agro-Group) realizowany w woj. łódzkim przez ODE Źródła

- Cele:** Celem warsztatów z Ekomobilem jest zwiększenie świadomości ekologicznej oraz aktywności na rzecz środowiska dzieci i młodzieży, poprzez wykorzystanie praktycznych, interaktywnych, atrakcyjnych dla uczniów metod i pomocy dydaktycznych. Mobilną edukację ekologiczną wdraża w Polsce Stowarzyszenie Agro – Group z Podlasia, które we współpracy z doświadczonymi organizacjami ekologicznymi stara się rozszerzyć ideę w całej Polsce. Zajęcia były wcześniej realizowane w województwach: podlaskim, dolnośląskim, śląskim, mazowieckim, podkarpackim i wielkopolskim.
- Adresaci:** nauczyciele i uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów
- Zasięg:** ogólnopolski (Źródła realizowały zajęcia w woj. łódzkim)
- Terminy:** wrzesień, październik 2013
- Opis:** W ramach projektu prowadzono zajęcia terenowe z wykorzystaniem zaplecza Ekomobila – Jeżowóz. Jezowóz to laboratorium ekologiczne na kółkach, w specjalnie zaadaptowanym samochodzie Mercedes Sprinter - wyposażone w mikroskopy, lornetki, czerpaki do łapania zwierząt wodnych, siatki na owady, lupy binokularne, pojemniki z lupą do obserwacji owadów, zestawy badawcze do analizy wody i gleby, atlasy i przewodniki do oznaczania roślin i zwierząt, stoliki i krzeselka a nawet karimaty. Ekomobil umożliwia przeniesienie zajęć edukacyjnych z murów szkoły bezpośrednio na łono natury. Metoda oparta jest o praktyczne zajęcia w terenie, samodzielne odkrywanie i poznawanie przyrody przez uczniów, z wykorzystaniem wszystkich zmysłów i prowadzenie samodzielnych doświadczeń, uczy stawiać pytania i samodzielnie poszukiwać odpowiedzi na nie. Zajęcia cieszyły się dużym zainteresowaniem nauczycieli i entuzjazmem wśród dzieci.
- Wyniki:** Łącznie przeprowadzono 60 trzygodzinnych warsztatów dla dzieci ze szkół podstawowych i gimnazjów, w których wzięło udział 1251 uczniów i 70 nauczycieli. Warsztaty odbywały się w Łodzi, Konstancynie Łódzkiej, Słowiku, Dobrej i Kołacinie. Ponadto Ekomobil Jezowóz zaprezentowany był na Jarmarku Wojewódzkim, gdzie odwiedzający mogli zapoznać się z jego wyposażeniem i wypróbować pomoce dydaktyczne. Stoisko odwiedziło ponad 3000 odbiorców.

Woda nas uwodzi (Aby dojść do źródeł, trzeba płynąć pod prąd)

- Cele:** Celem kampanii „Woda nas uwodzi” jest zwrócenie uwagi na znaczenie wody słodkiej oraz propagowanie zrównoważonej gospodarki zasobami wody. Mając na co dzień wodę w kranie, nie zastanawiamy się nad konsekwencjami jej niedoboru czy złej jakości. Za pomocą działań projektowych chcemy nie tylko nakłonić do oszczędzania i niezanieczyszczania wody, ale przede wszystkim dać argumenty, które pozwolą zbudować do tego wewnętrzną motywację.
- Adresaci:** nauczyciele i uczniowie (od przedszkoli do szkół ponadgimnazjalnych), mieszkańcy trzech aglomeracji (łódzkiej, warszawskiej, krakowskiej), użytkownicy Internetu
- Zasięg:** ogólnopolski
- Terminy:** sierpień 2013 – wrzesień 2014
- Opis:** Projekt składa się z:
1. części skierowanej do placówek oświatowych opierającej się o **scenariusze zajęć i warsztaty w placówkach** (w sumie 600 warsztatów dla 200 grup w roku szkolnym 2013/2014);
 2. części skierowanej do szerokiego grona odbiorców, opierającej się przede wszystkim o **portal internetowy woda.edu.pl**, który stanie się bazą wiedzy, oraz **wodne gry miejskie**. Wakacyjne gry miejskie toczyć się będą równoległe w trzech miejscach (aglomeracji łódzkiej, warszawskiej i krakowskiej) przez całe wakacje roku 2014. Gry będą polegać na wykonywaniu przez uczestników zadań, odpowiadaniu na pytania czy odwiedzeniu jakiegoś miejsca i zdobywaniu punktów-pieczątek.
- Projekt jest multidyscyplinarny i łączy zagadnienia przyrodnicze, ekonomiczne, społeczne oraz kulturę i zabawę.
- Wyniki:** W roku 2013 opracowano 5 broszur ze scenariuszami zajęć dot. wody (w tym napisano 20 nowych scenariuszy) dla następujących grup wiekowych: przedszkole, klasy I-III SP, klasy IV-VI SP, gimnazjum, szkoła ponadgimnazjalna.
- Odbyło się seminarium dla trenerów i trenerek, którzy prowadzą „warsztaty wodne” w szkołach. Ruszył nabór szkół, odbyły się pierwsze zajęcia (17 warsztatów x 1,5h).
- Uruchomiono stronę www.woda.edu.pl, która docelowo ma stać się bazą wiedzy nt. wody i zagadnień z nią związanych.

Inne działania

Łodzią wypływamy na szerokie wody ekologii (23 kwietnia do 27 czerwca 2013 r.)

Na zlecenie i we współpracy z Łódzką Spółką Infrastrukturalną przygotowano i przeprowadzono cykl zajęć stacjonarnych i terenowych poświęconych ochronie wód dla uczniów szkół podstawowych i przedszkolaków. Celem zajęć było uświadomienie dzieciom znaczenia wody w życiu organizmów żywych oraz w kształtowaniu przyrody, zaprezentowanie zasobów wodnych Łodzi i woj. łódzkiego, kształtowanie proekologicznych postaw w kontekście korzystania z wody w życiu codziennym w tym zalety z podłączenia gospodarstw domowych do oczyszczalni ścieków. Przeprowadzono 15 warsztatów stacjonarnych i 15 warsztatów terenowych w klasach IV szkół podstawowych i 12 warsztatów w grupach pięcioletków w przedszkolach położonych w okolicach kanalizowanych przez ŁSI.

Czysta gmina Konstantynów Łódzki

ODE Źródła przeprowadził na zlecenie Urzędu Miasta Konstantynowa warsztaty ekologiczne w ramach projektu „Czysta gmina Konstantynów Łódzki”. W ramach projektu przeprowadzono dwugodzinne warsztaty dla uczniów przedszkoli, szkół podstawowych oraz gimnazjum z terenu gminy. Warsztaty prowadzone były w okresie od maja do czerwca 2013 r., w każdej placówce przeprowadzono zajęcia dla

każdej klasy w każdym poziomie nauczania (wyjątkiem było Gimnazjum nr 1 gdzie przeprowadzono zajęcia dla wszystkich klas I i II). Głównym tematem zajęć były odpady. Celem lekcji było wdrożenia proekologicznych postaw wśród dzieci i młodzieży, kształtowanie nawyków segregowania odpadów, pokazania zależności między działalnością człowieka, a stanem środowiska, motywowanie do świadomego postępowania z odpadami w gospodarstwie domowym, prawidłowego segregowania odpadów, racjonalnego postępowania z odpadami (unikanie, minimalizacja, selekcja, segregacja, recykling). W zajęciach wzięło udział w sumie 58 klas, około 1390 osób.

Rodzinne warsztaty mikołajkowe w Źródłach - 30.11.2013 oraz 1.12.2013

Tworzyliśmy kalendarze adwentowe oraz upominki mikołajkowe i ozdoby świąteczne z papieru i filcu. Udział wzięło ok. 50 osób

Konkurs „Przyjaciół Przyrody” w Szkole Podstawowej nr 42 w Łodzi – 20.03.2013

Przedstawicielka Ośrodka wzięła udział w pracach jury, stowarzyszenie przekazało też 35 talii gry „Rodzinki. Drzewa i krzewy Polski” na nagrody dla dzieci uczestniczących w konkursie.

Mikołajki w szpitalu – 6.12.2013

W ramach imprezy mikołajkowej organizowanej przez fundację „Gajusz” trenerki Źródeł poprowadziły zajęcia plastyczne dla dzieci przebywających w szpitalu onkologicznym przy ul. Spornej.

Zmiany klimatu – czy jest się czym przejmować? Otwarty wykład Marcina Popkiewicza, 16 marca 2013

Zmiany klimatu miały miejsce na długo wcześniej, zanim pojawili się ludzie, i na znacznie większą skalę. A więc może nie ma sensu przejmować się tą obecną? Nawet jeśli faktycznie się ociepla, to co z tego? Nawet jeśli gdzieś tam przestanie padać i przyjdą susze, stopnieją lodowce lub przyjdzie jakiś huragan, to przecież można z tym żyć, zaadaptować się, a w ostateczności przenieść w inne miejsce. Polska na ociepleniu się klimatu tylko skorzysta – zaoszczędzimy na izolacji i rachunkach za ciepło, będziemy uprawiać winorośl, skończą się okropne mrozy i problemy drogowców ze śniegiem, a bałtyckie plaże staną się znacznie miłszym miejscem – to do nas przyjadą turyści, a nie nad okropnie upalne Morze Śródziemne. Myśli tak wielu Polaków. Czy zatem jest się czym przejmować?

W trakcie wykładu, który odbył się w siedzibie ODE Źródła, słuchacze odbyli wycieczkę w przeszłość – aby zrozumieć, jak działanie różnych czynników, takich jak aktywność Słońca i wulkanów lub zmiany orbity Ziemi, wpływa na zmiany klimatu. Uczestnicy spotkania mieli możliwość porównać ówczesne zaburzenia z obecnym wpływem człowieka i ocenić, jaki może być efekt naszych działań.

Warsztaty: Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 dla woj. łódzkiego, 27-28 marca 2013

Polska Zielona Sieć i ODE Źródła zorganizowały warsztaty poświęcone Regionalnemu Programowi Operacyjnemu na lata 2014-2020 dla województwa łódzkiego. W spotkaniu wzięło udział ponad 20 przedstawicieli organizacji pozarządowych z regionu.

Celem warsztatów było zebranie materiału i informacji, które posłużą do wypracowania rekomendacji dla RPO w nowej perspektywie, na podstawie doświadczeń i refleksji z wdrażania RPO w latach 2007-2013. Rekomendacje te dotyczą zrównoważonego rozwoju (transportu, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej, efektywności energetycznej, odnawialnych źródeł energii).

Udział w projekcie Fundacji Sendzimira „Liczy na zieleni”

Przedstawicielka ODE Źródła uczestniczyła – wraz z reprezentantami innych organizacji pozarządowych oraz lokalnymi urzędnikami – w spotkaniach i warsztatach dot. zieleni miejskiej w Łodzi. W ich trakcie wypracowywano rozwiązania, które pomogą chronić zagrożoną zieleni.

Spotkanie „To tylko zwierzęta”, 8 października 2013

W Świetlicy Krytyki Politycznej w Łodzi odbyła się projekcja filmu dokumentalnego „To tylko zwierzęta” oraz dyskusja z udziałem m.in. Dariusza Gzyry (Stowarzyszenie Empatia) i Marty Karbowski (Fundacja Pomocy Zwierzętom „Kłębek”, ODE Źródła). Spotkanie prowadziła Ewa Kamińska-Bużałek (ODE Źródła, Łódzki Klub Krytyki Politycznej).

Sejmowy spór wokół uboju rytualnego sprawił, że zaczęliśmy rozmawiać o tym, jak daleko możemy się

posunąć w traktowaniu zwierząt jako istot, które mają służyć ludziom – np. jako pokarm czy narzędzie uprawiania kultu religijnego. Nawet w prasie głównego nurtu pojawiły się teksty wzywające do przejścia na weganizm, co zwykle uchodzi za radykalny wybór. Czy nasz stosunek do zwierząt i przyrody rzeczywiście się zmienia? Czy odejście od antropocentryzmu jest w ogóle możliwe? Jak wiele powinniśmy od siebie wymagać? Dlaczego niektóre kampanie na rzecz praw zwierząt są skuteczne, a inne wzbudzają niechęć?

Udział w związkach stowarzyszeń, koalicjach itp.

Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć

Źródła są aktywnym członkiem Związku Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć. W 2009 roku poza zwykłym udziałem w realizacji ogólnopolskich projektów PZS w regionie łódzkim, byliśmy partnerem merytorycznym ds. edukacji przy realizacji projektów „Polscy Kampanierzy dla klimatu” oraz „Akademia 3R” (opracowaliśmy materiały edukacyjne do ww. projektów i prowadziliśmy szkolenia dla edukatorów z terenu całego kraju). W 2009 roku dotychczasowy przedstawiciel Źródeł w PZS został wybrany wiceprezesa zarządu PZS.

Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu”

ODE Źródła jest członkiem założycielem Fundacji „Koalicja Sprawiedliwego Handlu”, która powstała w 2013 roku na bazie nieformalnej Koalicja Sprawiedliwego Handlu. Główne cele działania Koalicji to promocja ruchu Sprawiedliwego Handlu w sposób skoordynowany, na skalę ogólnopolską, we współpracy z międzynarodowymi strukturami ruchu, zwiększenie dostępności produktów Sprawiedliwego Handlu dla konsumentów oraz wsparcie inicjatyw zainteresowanych działaniem w ramach Sprawiedliwego Handlu. Członkami rady nadzorczej Fundacji są organizacje pozarządowe oraz firmy z całej Polski, wśród koalicjantów są oprócz Źródeł m.in. Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć, Polska Akcja Humanitarna, Fundacja EkoRozwoju. W ramach promocji FT Źródła na co dzień goszczą nauczycieli i inne osoby, organizując szkolenia dla nauczycieli, spotkania otwarte oraz w codziennym życiu biura promują idee sprawiedliwego handlu, korzystając wyłącznie z kawy i herbaty z logo Fairtrade. W materiałach szkoleniowych oraz prezentacjach o stowarzyszeniu znajdują się informacje o sprawiedliwym handlu.

Kodeks w sprawie obrazów i wiadomości dotyczących krajów Południa

ODE Źródła od 2009 jest sygnatariuszem „Kodeksu w sprawie obrazów i wiadomości dotyczących krajów Południa” (www.zrodla.org/kodeks/) Kodeks jest narzędziem stworzonym przez praktyków: organizacje pracujące w sferze pomocy humanitarnej, współpracy rozwojowej oraz edukacji globalnej. Kodeks zawiera osiem zasad, które wyznaczają wysoki standard rzetelnego informowania o krajach globalnego Południa. Sygnatariusze kodeksu deklarują: dokonywać wyboru obrazów i wiadomości z poszanowaniem równości, solidarności i sprawiedliwości; prawdziwie przedstawiać wszelkie obrazy i sytuacje - zarówno w bezpośrednim jak i w szerszym kontekście – dążąc do zwiększenia powszechnego zrozumienia realiów i złożoności procesu rozwoju; unikać obrazów i wiadomości mogących szerzyć stereotypy, wywoływać sensację lub dyskryminować ludzi, sytuacje czy miejsca; wykorzystywać obrazy, wiadomości i badania jednostkowych przypadków z pełnym zrozumieniem, uczestnictwem i za zgodą zainteresowanych (lub ich rodziców czy opiekunów), zagwarantować, że osoby, których sytuację przedstawiamy mają możliwość opowiedzenia o swojej historii osobiście, ustalić i zanotować, czy opisywane/portretowane osoby zgadzają się na ujawnienie ich personaliów i twarzy, zawsze postępować zgodnie z ich życzeniem, działać zgodnie z najwyższymi standardami w zakresie praw człowieka i ochrony osób słabszych; działać zgodnie z najwyższymi standardami w zakresie ochrony praw dziecka, przestrzegając zapisów Konwencji Praw Dziecka

Fundacja „Artykuł 25”

ODE Źródła są fundatorem fundacji, której celem jest działanie na rzecz sprawiedliwej współzależności i zrównoważonego rozwoju krajów Globalnej Północy i Południa. Zasada zrównoważonego rozwoju czyli rozwoju z poszanowaniem praw przyszłych pokoleń do życia w dobrobycie, jest receptą na trwałość pozytywnych efektów walki z ubóstwem, szczególnie w czasach, w których efekty zmian klimatycznych dotyczą w pierwszej kolejności najbardziej zagrożonych społeczeństw. Fundacja skupiać się będzie na budowaniu od podstaw świata równych możliwości i odpowiedzialnych działań gwarantujących stabilizację przyszłym pokoleniom.

Koalicja „Clean Clothes Polska”

W roku 2013 ODE Źródła przystąpiły do koalicji Clean Clothes Polska (CCP). Jest to nieformalna koalicja organizacji pozarządowych działających na rzecz poprawy warunków pracy w globalnym przemyśle odzieżowym. W skład CCP wchodzi obecnie takie organizacje jak Fundacja Kupuj Odpowiedzialnie, Koalicja KARAT, Polska Akcja Humanitarna. CCP jest krajową platformą międzynarodowej sieci Clean Clothes Campaign. Łączy ona wysiłki związków zawodowych, organizacji pozarządowych i osób indywidualnych na rzecz poprawy warunków pracy w przemyśle odzieżowym. Domaga się od firm odzieżowych, by wzięły odpowiedzialność za warunki pracy w ich łańcuchach produkcji, a konsumentów zachęca, by wspierali te żądania zarówno odpowiedzialnymi zakupami, jak i udziałem w kampaniach.

Stowarzyszenie współpracuje z:

Związkiem Stowarzyszeń „Polska Zielona Sieć”
Koalicją Sprawiedliwego Handlu
Towarzystwem dla Natury i Człowieka
Stowarzyszeniem „EKOSKOP”
Federacją Zielonych „Gaja”
Stowarzyszeniem na rzecz Ekorozwoju „Agro-Group”
Fundacją Ekorozwoju
Fundacją „Przestrzeń Dialogu”
Stowarzyszeniem Trójrzecze
Instytutem Spraw Obywatelskich
Stowarzyszeniem Obywatele Obywatelom
Centrum Strategii i Rozwoju „Impact”
Stowarzyszeniem Liderów Lokalnych Grup Obywatelskich
Inicjatywą Empatia
Fundacją Sendzimira
Łódzką Inicjatywą na Rzecz Przyjaznego Transportu
Stowarzyszeniem Na Rzecz Harmonijnego Rozwoju Dzieci i Młodzieży Nasze Dzieci" w Cieszynie
Centrum Doskonalenia i Edukacji we Włocławku
Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku
Centrum Edukacji Ekologicznej w Sieradzu
Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy
Lubelskim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli
Łódzkim Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego.
Małopolskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Nowym Sączu
Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli wydział w Radomiu
Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli wydział w Płocku
Miejskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli
Olsztyńskim Centrum Edukacji Ekologicznej przy Warmińsko-Mazurskim ODN w Olsztynie
Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu
Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Koninie
Podkarpackim Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie
Polskim Towarzystwem Schronisk Młodzieżowych
Powiatowym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli i PPP w Głubczycach
Powiatowym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Kluczborku
Powiatowym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Oławie
Powiatowym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Pabianicach
Przedszkolem Ekologicznym „Ekoludek” w Natolinie
Niepublicznym Przedszkolem „Skrable” w Katowicach
Regionalnym Centrum Edukacji Ekologicznej w Lublinie
Regionalnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli WOM w Bielsku-Białej
Regionalnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli WOM w Częstochowie
Regionalnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli WOM w Katowicach

Salezjańskim Wolontariatem Misyjnym
Warszawskim Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń w Warszawie
Wojewódzkim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Łodzi
Wojewódzkim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Piotrkowie Trybunalskim
Wojewódzkim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Skierniewicach
Wydziałem Filozofii Chrześcijańskiej Uniwersytetu Kard. Stefana Wyszyńskiego
Wydziałem Geografii i Nauk o Ziemi UŁ
Wydziałem Zarządzania UŁ
Uniwersyteckim Centrum Badań nad Środowiskiem UW
Uniwersytetem Trzeciego Wieku w Łodzi
Dąbrowskim Uniwersytetem Dziecięcym w Dąbrowie Górniczej
Centrum Szkoleniowo-Badawczym Energii Odnawialnej w Ostoi przy Uniwersytecie Zachodniopomorskim
Katedrą Psychologii Społecznej i Środowiskowej Uniwersytetu Śląskiego
Ośrodkiem Edukacji Ekologicznej Lubelskiej Fundacji Ochrony Środowiska Naturalnego
Ośrodkiem Edukacji Ekologicznej w Radomiu
Miejskim Domem Kultury w Bielsku Białej
ZHP Chorągiew Śląska Hufiec Ziemi Tarnogórskiej
Domem Oświatowym Biblioteki Śląskiej w Katowicach
Wydawnictwem „Tibum”
Urzędem Miasta Zabrze
Urzędem Miejskim w Konstantynowie Łódzkim
Gminą Zabrze
Gminą Strzelce Opolskie
Miastem Imielin